247 szám.

A „KELET“ előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Fél évre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.
Szerkesztői és kiadói szállás: főtér 12-ik szám.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.
Egy négyszög czentiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10 Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapesten: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fevételi irodája Budapesten Szervitatér 3. sz.
Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

Tizenegyedik évfolyam. 1881. Kolozsvár, vasárnap, október 30

EURÓPA BÉKÉJE.

(T.) Nem lehet azt elhinni, hogy mikor az európai politikai helyzet a fejedelmeket nagyszabásu teendőkre hivja fel, hogy mikor a nihilizmus, szoczializmus, kommunizmus stb. összeműködve nemcsak a politikai, de a társadalmi rendet is aláaknázni igyekeznek, mikor czárokat ölnek meg s királyokat kerülgetnek gyilkokkal: hogy akkor czárok és királyok czél nélkül jőjjenek össze, vagy plane, a mint egy lap igen bölcsen (!) kombinálta: az olasz király azért jött Bécsbe, hogy a pápa távozása felett tanácskozzék. . . .

Mikor III. Sándor czár félreteszi Németország elleni gyűlöletét és egyszer csak Danzigban terem? — nagyon meg lehet akadva; mikor az olasz király félreteszi osztrákellenes gyűlöletét és egyszerre csak Bécsben terem? — egy kicsinyt már ő is meg lehet akadva. Ezután pedig jön az orosz czár találkozása uralkodónkkal, az olasz király találkozása a német császárral, s ki tudja még hogy mi? — hát Bismarck herczeg, ki ezeket a találkozásokat rendezi, nagyban törheti a fejét.

Pillanatig se kételkedhetni, hogy az esetben, ha a talaj a reakcziónak kedvezne, most olyan reakczió készülhetne, hogy sirna belé egész Európa, de mióta megszüntek az idők, a mikor a rendet megfélemlitéssel lehetett fentartani, mert megszüntek az eszközök hozzá, azóta ily feltevésről még képzelődni sem lehet. A korszerü rendszabályokat mindig maga a kor alkotja meg, a machiavellismust tulhaladták az idők. Eddig a trónt meg lehetett védelmezni fegyverrel, ma meg lehet védelmezni szabadsággal; ezelőtt az volt a leghatalmasabb uralkodó, kit legjobban féltek, ma az, kit legjobban szeretnek; ezelőtt az óvórendszabályok megszoritásokból álltak, ma a kielégitések váltották fel azokat; szóval napról-napra derültebben ragyog fölöttünk az eszmék tisztuló fénye, s az az isteni igazság, hogy: „Nem a népek vannak a fejedelmekért, hanem a fejedelmek a népekért!!

Bismarck herczegről fel lehet tenni, hogy ismeri a kor intő szavát, hogy felismeri a jeleket, s oly óvrendszabályokat nem jósoland, melyek a bajokat csak mérgesebbé tennék; de ha Bismarck herczeg lángeszének daczára sem ismerné fel a terrenumot, s elhibázott felfogással akarná rendbe szedni az ügyeket. A mi fejedelmünk már szintén megizlelte az alkotmányosság kenyerét, élvezi népe szeretetét, tapasztalásból ismeri az önkény és alkotmányos uralkodás különbségét, s az olasz király hasonlókép a legalkotmányosabb uralkodók között áll, s a mit ők együtt határoznak, csak hű népeik boldogulására vezethet. Annyi azonban valószinünek látszik, hogy Európa sorsa felett fognak most határozni.

Közép- és Nyugat-Európának szabadságra már nincs szüksége, az van annyi, hogy talán sok is, hanem a szabad nemzetek az állandó nagy hadseregek tartásában a láncznál is sulyosabb terheket viselnek, s bár a keresetmódokat illető emberi találékonyság évről-évre fokozza a jövedelmet, — mit érünk vele, ha a moloch meg az állandó hadsereg és fegyveres béke évről-évre fokozottan emészti meg? —

Nihilismus, kommunizmus, soczializmus stb. nem találnának termékeny talajra, ha népek ezt a nyomást, mely mindinkább elviselhetlenebbé kezd válni, nem éreznék; és minél inkább érezni fogják, annál inkább keresni fogják a szabadulhatási módot, a mely mód bizony nem mindig helyes, vagy czélszerü, de más fegyver hiányában olyanhoz nyul, a milyen keze ügyébe esik.

Ha a fejedelmek Európa helyzetét jól fogják föl, akkor a fegyveres békét beszüntetik. Tőlük függ! Oroszország, Németország, Ausztria Magyarország, Olaszország? Hiszen ők Európa urai! Ezen hatalmak akaratának, ki lenne képes ellentállni? Azon felül velök van Anglia is. Az angol lapok nyilatkozatából tökéletesen ki lehet venni, sőt kimondják: hogy a találkozásokat helyeslik, mert ezektől várják Európa békéjét! A békének pedig mi szüksége van a fegyverre? Vagy mit ér az olyan béke, mely fegyveres?

Azon feltevések tehát, melyek a fejedelmek összejövetelétől az átalános békét várják? a valószinüséghez mindenesetre legközelebb állnak, mert a létező bajok orvoslását illetőleg a legkevésbbé czélszerü gyógyszer a háboru lenne, az a terheket, s igy a nyomást csak fokozná; azonfelül az orosz czár annyira rá van szorulva Európa jó akaratára, hogy azt nem koczkáztathatja egy oly háboruval, mely vereség esetében a birodalom feloszlását vonhatná maga után, holott egy oly béke, mely igazi és valóságos béke lenne? mely Európa hatalmait a közös jó szándékról tökéletesen megnyugtatná? lehetővé tenné az átalános lefegyverzést, a mi oly hatást gyakorolna Európa népmillióinak kedélyére, hogy a nihilizmus izgatásait hosszu időkre elodázná, mi alatt ismét fejlődnének az ügyek és simán törhetnék meg az a társadalmi reform, melyre a társadalomnak szüksége lenne.

A jelen fejedelmi találkozások tehát méltán megérdemlik a világ figyelmét.

A találkozások egész sorrendjéből kilátszik, hogy e találkozásokat a danczigi találkozás idézte elő. Bismarck herczegnek a találkozásnál meg kellett győződnie a felől, hogy a czárral most lehet menni valamire, s igy sürgősen, hogy a vasat addig verje, a mig meleg, Európa nagyobb hatalmasságait összehozza.

Ez a találkozások legvalószinübb története.

A czárnak Európa érdekében fel kell hagyni a keleti izgatással, Olaszországnak fel kell hagynia irridenta féle eszmékkel, — vagy módot találnak rá, hogy az érdekeket keleten is, délen is kiegyenlitsék; Francziaországnak pedig egyszerüen tudtára adják, hogy: az esetben, ha Európának helyreállt békéjét holmi revanche háboruval megzavarná? egész Európát szemben fogná találni.

Persze, hogy mindezek csak kombinácziók, de hogy helyesek-e? — a következmények fogják megmutatni.

A belügyminiszter azt tapasztalta, hogy számos helyeken mulatságokat, szini előadásokat, bálokat rendeznek a „vörös kereszt egylet“ javára, a miknek a jövedelméből a nevezett egylet gyakran egy krajczárt sem lát; lehet, hogy a befolyó jövedelem nem magánczélokra használtatik fel, lehet a mulatságok többje tiszta jövedelmet egyátalán nem hoz csupán a költségeket fedezi, de bármint álljon is, a minister a törvényhatóságokat utasitotta, hogy jövőre a „vörös kereszt“ javára rendezendő mulatságoknak akár a fő, akár a legközelebb eső fiókegyletnél előre való bejelentés, fölött szigoruan őrködjenek.

—

— Tisza Lászlót az erdélyi gazdasági egylet elnökét, Lugos városa fogja csaknem egész bizonyossággal országos képviselőjévé választani. Tisza László a választóktól ide meghivást kapott s tegnap meg is tartotta lelkesedéssel fogadott programmbeszédét.

—

Becsületsértési ügyekben, melyek most bünvádi utra tartoznak, a sértett-fél többnyire ügyvéd által képviselteti magát, s a vádlott elitélése mellett, az ügyvédi képviseltetésből származó költségeinek megtéritését is kivánja a vádlottól. A legfőbb itélőszék azonban, egyetértőleg a budapesti kir. itélő táblával — mint a „Büntető jog tára“ irja — kimondotta, hogy az elitélt nem kötelezhető a vádló ügyvédi képviseletéből felmerült költségek megtéritésére, mert a vádló ügyvédi közbenjárás nélkül is megindithatja az ügyet.

A Gazeta Transylvaniei t. szerkesztőjének.

Urasságod becses lapjának idei 109 ik számában „Pespuus la foru volanta“ czimü czikkben személyemre vonatkozólag ezeket olvasom: „Nem lehet érteni, hogyan állithat és irhat valaki a nélkül, hogy ne tekintessék bolondnak, ugymint Réthy Lajos Kos Ferencz stb. irnak és bizonyitnak; hogyan üzhet olyan nagy politikai lapban minő a „Hon“, olyan nevetséges politikát, mint azt egy Szathmári György teszi s aztán azt higygye ő és mások, hogy ők komoly politikusok“ stb.

Urasságod három egész számban azt bizonyitgatja, hogy nem akar alkotmányos román pártot s végre ily érveket is használ: „A valódi magyar zord, vastagfejü, kérkedő erőszakos zsarnok, igen szereti a dicséretet s bár durva, de őszinte, habár hiuságból vendégszeretőmás nemzeteket alá néz s a milyen érzékeny ha valaki vele szemben igazságtalan, ép annyira megveti mások jogait. A magyar természete sokat hasonlit a törökéhez, vegyitve a czigányéval. Igy folytatja ezen szép rimekel egy pár hasábon át, neki rontván aztán az erdélyi ev. ref. középiskoláknak is. Igy: „A magyar nevelése nemzeti füsttel telitett légkörben történik. Csak azt érintem a mi iskolájában történik. Ezekben kiváló, hogy ne mondjam egyedüli sulyt a nemzeti érzelem fejlesztésére forditanak, kevésbé a rom. katholikus és egészen a végletekig az ev. ref. iskolákban. Ezekben a fiatal magyar nem hall egyebet mint bámulatra méltó csodás dolgokat őseinek erejéről vitézségéről, bölcsességéről és más tulajdonairól és a többi velelakó nemzetiségek románok szerbek, németek rosszaságáról gyávaságáról miveletlenségéről, és más fogyatkozásairól. Csoda-e aztán ha a magyar ifjak a mig iskolába járnak és később, miután az iskolából kiléptek a magyar nemzetnél felsőbbet nem ismernek s részint gyülölik részint megvetik a hazai többi nemzetiségeket, a melyek, a mint ők tanulták és halloták, mindég ellenségei voltak a magyarnak és elégületlenek azon kegygyel, hogy őket élni engedték. Ilyen nevelő mellett aztán ne csodálkozz, ha olyan irodalmi emberek találkoznak közöttük a kik a románok mivelődhetési képtelenségéről könyvet irnak. Azért mert a román nem engedi magát a magyar nemzetség által felülmulatni, söt ha alkalma van tultesz a magyaron, ne szólj erről, mert vagy nem találsz hitelre, vagy hazaáruló és lázadó leszel stb.

Ilyen s ezekhez hasonló igazán bolondok házába és nem okos emberek szájába való beszédeket én sohasem irtam sem általában a román nemzetről, sem közelebb azoknak iskoláiról, sőt mindig elismerőleg szóltam azon iskoláikról, a melyeket meglátogatva, azoknak jóságáról meggyőződtem.

Onnek nem kell az alkotmányos román párt, hanem ragaszkodik a passivitáshoz. Ám legyen, de mi szüksége van erre önnek, hogy engemet s barátaimat a román közönség előtt bolondoknak deklaráljon, hiszen ugy sem sétálunk be az ön kedvéért a Balamukba. Mi szüksége van önnek a passivitás védelmére a magyar nemzetet a törökkel, czigánynyal összehasonlitni, a ref. középiskolákat azzal feketitni, hogy ott ultra magyarokat, nemzetiség gyülölőket nevelnek. Nem igaz ebből egy betü sem s ha Ön passivista akar lenni, lehet azoktól a ref. collegiumoktól, azoknak tanáraitól és tanulóitól passivista akár a jövő század végeig, mert kisebb gondjuk nagyobb annál, hogysem az ön politikai meggyőződésével bajlódjanak.

Azokban a reform collegiumokban az én időmben s azt hiszem most is akárhány román ajku honfitársunk tanult, kikkel a legjobb barátságban éltünk s eszünkágában sem volt lenézni, megvetni valakit azért, mert román volt. Példákat is hozhatnék fel, de minek, hisz Önt ugy sem győzhetném meg. Csak azt ajánlom t. urasságodnak, hogy a passivitate és activitate tollharczból hagyja ki ezután a ref. tanodákat s ne elegyitse azokat a passivitate és activitate ügyeibe, mert lám az enyedi tanoda sebei még be sem gyógyultak. Ne játszodjék a tüzzel.

A három bolond egyike.

BELFÖLD.

Fővárosi levél.

Budapest, okt. 28.

T. Szerkesztő ur! Az elmult hét történetének nagyrészét a történelem is följegyzi, nemcsak a heti krónikás. Koronás fők találkoztak! Tegnap este érkezett Bécsbe Umbertó olasz király és neje Margit királyné, hogy uralkodónkkal találkozzék. Politikai jelentőségét e találkozásnak nem fejtegetem. Nem tudok, nem akarok tudni a politikához. Elhagyom ezt az ellenzéki czikkirókra, a kik ha már kifogytak a Lendl-affaireből, legalább igyekezzenek e találkozáshoz megirni combinacióikat — a maguk módja szerint. Én csak azt tudatom, hogy nemcsak az aristokraczia nagy része, de számos előkelő polgár-család fölrándult ez alkalomra királyok látására. Nem mindennapi dolog ez ugy sem, bár kezd divatba jönni.

A „Kelet“ czikkiróját, a ki a mai számban ir e találkozásról, igen tisztelem. Osztozom is teljesen nézeteiben, de bármilyen messze állok is a szélbali törekvésektől, nem tagadhatom, hogy jól esett volna nekem és bizony igen sokunknak, ha e találkozás itt Budapesten történik meg. Mekkora társadalmi jelentősége lett volna ennek a dolognak! S mennyi pénzforgalom járt volna ezzel! Ez csak olyan hazafias sóhajtás, a mely még a legbékésebb politika utján haladva is előtör az emberből . . .

A delegácziók is most ültek össze. Dolguk lesz egy kevés, mert tudvalevőleg a közös kormány mintegy 10 millióval lépett tul az engedélyezett pénzügyi határokon. Ezt nyélbe kell

A KELET TÁRCZÁJA.

A LÁMPAGYÚJTÓ.

MISS CUMMINS REGÉNYE.

Huszankettedik fejezet.

Befejezés.

(Folytatás és vége.)

Midőn gazdag állapotban jutása ezt lehetővé tették, időt nem veszitve, hozzálátott régi óhaja kiviteléhez, s a végleges hazatértét követő tavasz, a művet legjobb úton látta már a befejezéshez közeledni.

Ezen közben történt Gertrud menynyegzője, s Grahamék visszatértek városi lakukba, mely az Isabella iránti tekintetből, ki a telet nagynénjénél vala töltendő látogatottabb volt, mint valaha, s a tevékeny urnő már is terveket készitett előre, melyeket férje nyári lakában kivánt foganatositni jövő tavaszszal.

Es Emilia, kinek megkelle válnia legfőbb kincsétől, s oly légkörben élt jelenleg, mely kevés öszhangban állt lelki tökélyeivel nem zugolodott, hanem elégületlen sorsával, nem is gondolt semmi külső változásra, nem ábrándozott új jövőről, mig Fülöp egy napon meglátogatva őt, megfogta gyöngéden kezét, s igy szólt hozzá:

— Ez nem számodra való hely Emilia. Ep annyit vagy egyedül, mint én magános falusi lakomban.

Szerettük egymást a gyermekkorban, sziveink egygyé forrtak, midőn ifjakká lettünk, s a régiek maradtunk mind-e mai napig. Miért élnénk tovább is elválva egymástól? Atyád nem fog ellenvetést tenni óhajunk teljesülésének és te kedves megtudnád-e tagadni azt, hogy szürkülő imádód éltét áldásossá, s örömtelené tedd ezentul?

De Emilia fejét rázta, s kimondhatlan nyájas mosolyával igy felelt:

— Oh! nem Fülöp, ne beszélj erről, gondolj gyenge egészségemre, s gyámoltalanságomra.

— Egészséged édes Emilia nagyon a javulás utján van. Arczod rozsái visszatértek, s mi gyámoltalanságodat illeti, mely feladat lehetne nekem igen nehéz arra, hogy azt feledtetni tudjam? Oh! Emilia, ne engedj reményben csalodva távozni innét. A kegyetlen sors évek hosszu során át elválasztott egymástól, ne hosszabbitsd ez elválást saját hibád által. Hidd el, hogy az ifjukori szerelmemmel való egyesülés, legszebb, egyetlen reményem a boldog jövőre nézve.

És a vak leány nem vonta el tőle kezét, hanem még a másikat is átengedte a meleg szoritásának.

— Egyetlen gondolatom az volt kedves Fülöp, hogy még korábban elköltözöm enyéimhez és most is érzek oly jeleket, melyek azt mutatják. hogy nem soká maradok már itt e földön.

De a mig élek, legyen az rövid, vagy hosszu időre szabva, ugy teszek, a mint te akarod. Egyetlen szavam se válasszon el ily valóban egygyéforrt sziveket, s otthonom ott legyen ezentúl, hol a tiéd.

És midőn a fű újra kiződült, s a virágok illatozni kezdtek, s a madarak vigan zengedeztek a rügyező fák ágai között, s a tavaszi szellők lágyan susogtak, s a patakok csörgedezve indultak útjokra, eljött Emilia, hogy Fülöppel a domboldalon, a tó parti házban lakjék és Elliszné is eljött vele, hogy mindent, de különösen a tejes kamrát, szép rendben tartsa, mi mindig fő büszkeségét képezte. Már régebb azelőtt, könnyek között, kért bocsánatot, az annyira félre ismert Fülöptől, mit tőle könnyen ki is nyert, s alázat s hibájának önkéntes beismerése által megmutatta, hogy nem hiányzott nála az érző sziv.

Primné is szivesen elment volna, mint szakácsnő az ujan berendezett falusi lakba, de Emilia nyájas szemrehányást tett neki ezért s mondá:

— Csak nem hagyhatjuk mindnyájan ide szegény atyámat Primné.

Ki ügyelne fel theájára, s piritott czipójára, s nézne utána a tűznek az olvasó szobában? S a jó szivü öreg asszony helyes világitásban szemlélve a dolgot, belenyugodott, s megadta magát.

S az oly sokat hányatott, világot összebolyongott nehéz szenvedéseket kiállott számüzött, boldog-é már most? Az, de megnyugovását nem szép lakása, vagy birtokai, tisztes állása az emberek között okozzák, hanem a fellelt boldog családi tűzhely enyhe, s visszanyert hite a mindenhatóban.

* * *

— Jer ide Trudka, szólt Villi, jer ide az ablakhoz s nézd, mily gyönyörü est van ma.

Valóban gyönyörü est volt. Hó boritotta a földet. A lég nagyon hüvös volt oda kint, a mint a járó-kelők gyors mozdulataiból s a fénylő jég csapokból, melyek minden fedélről, a minek széle volt, aláfüggtek, következtetni lehetett. A csillagok is oly fényesen ragyogtak, miként csak nagyon hideg téli estéken szoktak ragyogni. A hold épen most bukkant elő egy ódon épület háta mögül ugyanazon küszöbről volt látható, hol Villi és Trudka gyermekkorukban ülni szoktak együtt, s mely mögül ugyanezen kerek holdat annyiszor látták előtünni.

Villi vállára hajolva, tekintett oda Gertrud, mig a tiszta fellegtelen légűrben a fénylő gömb egészen látható lett.

Egyikök sem szólt, de mindkettőjük szivét ugyanazon gondolat hozta gyorsabb mozgásba, midőn ama régen mult napokra gondoltak.

Epp e perczben jött gyors lépésekkel az utczán felfelé a lámpagyujtó, mint villanyütésre gyujtotta fel a járda mellett kétfelől tömött sorokban álló lámpákat, s következő perczben már eltünt szemök elől.

Gertrud felsohajtott:

— Szegény Treumann bácsinak, szólt, nehezebben ment a dolog. Az ő kora óta nagy javitások történtek e téren is.

— Mindenesetre, Trudka, szólt Villi, körülnézve az ő és Gertrud vidám, kényelmes, jól világitott házában s végre szemeit a mellette álló kedves alakon pihentetve meg, kinek sugárzó arcza csak saját boldogságát tükrözte vissza — nagyszerü javitások Trudkám, melyekre akkor alig mertünk volna még álmunkban is gondolni. Szeretném, ha a kedves jó öreg ember itt lehetne, hogy lássa és osszsza meg azokat velünk.

Gertrud szemeibe könnyek gyültek. De gyöngéden megszoritva Villi karját, áhitattal mutatott egy szép fénylő csillagra, mely ezüstös felhő mögül akkor tünt elő; ugyanazon csillag volt ez, melyben Gertrud mindig a jó öreg lámpagyujtó mosolyát vélte látni.

— A kedves jó Treumann bácsi, szólt, lámpája fénylőn világit még az égen, Villi, s világa itt a földön sem aludt még ki.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ütni, mert a boszniai mérleg 12 ezer frtnyi főlöslege bizony édes kevés része annak a nagy O-lának.

Ès Graef altábornagy csakugyan lovassági tábornokká léptettetett elő. Nagy a feltünés honvéd körökben, s gyakran emlegetik a Függetlenséget, a mely „hivatalos titok elárulása“ által adott okot arra, hogy kárpótolják az érdemes hadfit. Nem tudjuk mi lesz a vége a másik dolognak is, a melyet a F—g nem hagy nyugodni, t. i. az Edelsheim Gyulai br. párbaj historiájából. Tagadhatatlan, hogy itt mindenkiben gyanu van a tábornok betegsége iránt, éppen a nagy titokszerüség miatt, a melylyel a beteg ágyát körül veszik. Arra az állitásra, hogy a főparancsnoknak Máriássy tábornokkal lett volna ujabb versió szerint párbaja, még ellennyilatkozat nem jelent meg. Dr. Tyroch, e kitünő lősebész még mindig a betegnél van, a kinek azonban állapota tényleg jobbra fordult. Graef sem nyilatkozott még az ellen, hogy neki ama „bizonyos czim“ mondatott volna, hogy „Du bist ein Esel!“

Még egy másik kérdés is élénk megbeszélés tárgyát képezi a főváros köreiben. A Schmerling lovag esküvője t. i. a ki egy 18 éves leányt vesz nőül. A lovag 70 éves, és igy az arány feltünő. Meg is csinálták róla azt a viczczet, hogy „Sch. rosz mathematikus. Tudhatná, hogy a 70 nem megy a 18-ba!“ Annyi bizonyos, hogy rosz politikus. Ismeretes ugyanis neki ama mondása: Wir können warten! — No, most neki lehet alkalma hallani ezt. Legyen az ő büntetése.

Nekünk hirlapiróknak is kijutott részünk e hétből. Renz, e derék öreg Baruum jótékonyczélu előadást rendezett ma a „hirlapirói nyugdij intézet“ javára. Nagy közönség tölté meg a czirkust, s a jövedelem ebből itélve, jelentékeny lehet. Az összeg nagysága csak holnap tudható.

A népszinház „Karácsonyfája“ csakugyan megbukott.

A köteles előadásokat kénytelenek vele megtartani, bár üres ház előtt. A közönség már a szinlapon is megunta olvasni. Annál inkább megtöltötte a szinházat „Favartné“ előadásán, a melynek feleleventése, Blahánénál szerencsés gondolat volt.

A nemzetiben „A czifra nyomoruság“ zsufolta meg a szinházat, Csikynek ez uj darabja. Még a vasárnapi előadásra is elkeltek a jegyek. Az előadásról most még nem irhatok, mert ma van a premiér.

A hangversenyek idénye is itt van. Eltekintve a vigadóbeli sétahangversenyektől, ma este a kis Dengremont Mór e csodagyerek hegedü játékának meghallgatására gyült szép közönség a vigadó kis termébe. Megérdemli a müvész, mert valóban müvészileg játszik, s egészen elragadta a közönséget.

. . . Itt a tél! Az első hó ma délben szállingózott nagy pelyhekben, méltó megdöbbenést okozva azoknak, a kiknek még ezután kell gondoskodni téli kabátokról! . Hát a szegény népnek, a kiknek a tavaly oly jótékonyan segitett a környület, midőn fát és ruhanemüeket osztótták ki negyedenként

De mindezekről annak idején. L. E.

A szövészeti ipar, az erdélyi részekben.

(Vége.)

A szent-lélekiek felkeresik Moldovát, Ruméniát és 30—40 drab eredeti szőttessel bejárják azokat a piaczokat, a hol ugy a románoknak, mint az ott tartózkodó magyaroknak 12—16 frankon adnak el egy (90 ctm. széles és 3.10 mt. hosszu) rokolyának valót, a mely szövetért a belföldi piaczon 2 frt 50 krt vagy 3 frt 60 krt a legjobb körülmények közt is alig kaphat.

Nevezett szent-léleki szövő asszonyok közül Biró Gusztávné 3 szövőszéken a háznál s négygyel a házon kivül csak székely szőttest készittett s ezekkel bejárja Csik-Gyergyó, Háromszék és Marosszék városait s annyira tanulmányozá a minták nemét, hogy minden vidéknek saját mintáit készíti. Ugyancsak ott Kozma Jánosné hasonló terjedt üzlettel bir. Dézsi Jánosné félév alatt csak piros gyapotfonalért Török Bálint üzletében K.-Vásárhelyen 230 frtot fizetett, mely fonálmennyiség a más szinü felhasznált fonálhoz (kék, fehér, narancssárga) ugy áll, mint 1 a 6-hoz.

Ilyefalva közelebb lévén a forgalomhoz, szőttesei a kolozsvári piaczon is annyira ismeretesek, hogy e helyről több nagyobb megrendeléseket eszközölnek. Hogy ezen szőttesek itt nagy keresletnek örvendenek, ennek oka legalább abban rejlik, hogy ugy a láncz, (melyék) valamint a beverő (ontok) két-három szállal összesodort (seritett) gyapotfonálból készittetnek; továbbá a bordával kétszer-háromszor reá ütve készitik azt.

Daczára annak, hogy a Székelyföld több helyén (kivéve Gyergyót) székely szőttesek készittetnek, a szükségletet nem fedezhetik, minthogy egészen primitiv eszközökkel dolgoznak. Nevezetesen: egyedül a lánczfonalat vásárolják seritve, mig ellenben a beverő fonalat a csőlőkeréken oly lassusággal seritik, hogy egy szövő asszony, a ki kézzel dobálja a vetélőt és kétszer a bordával reá üti az ontokat, több fonalat fogyaszt el, mint a mennyit a másik seriteni képes. E körülményből magyarázható meg, hogy e szőttesek oly drágák, továbbá abból, hogy Segesváron, Medgyesen a szászok ugyanazon székelymintákat gyors vetélővel s a fonalat 19 orsóju géppel seritve készitik s mivel szövőszékük gyors vetélővel van ellátva, ezenkivül a beverő fonál a 4-es gyapot fonál finomságának felel meg, — naponkint 15 métert készit, ellenben a székely, ha egész nap szorgalmasan dolgozik, legfölebb 3 és fél métert képes produkálni.

Udvarhely városában a szászok példájára és mintájára öt székely ember ugyanazon mintákat készíti s a mintákra féltékenyebb, mint a segesvári vagy medgyesi.

A székely szőttes női ruhakelméket általánosan két nyüsttel, lenkötéssel készitik s a változatos minták csakis a különböző szinekből összeseritett, valamint gyengébben vagy erősebben seritett, fonál beveréséből állanak elő.

Érdekesek a felleges székely szőttesek, melyek kékre vagy pirosra nyomott fonalak keveréséből származnak.

Ha a székely szőttesek készitését az enyészettől meg akarják óvni, e két helyen egy-egy moderen seritő gépet kell a nép rendelkezésére bocsátani. Egyes legjobb szövők pedig egészen uj szerkezetü eszközzel volnának ellátandók oly módon, hogy egy tanitó csak a szőttes készitésére, a gyors vetélő kezelésére és gyors fonálvetésre tanitaná meg az illetőket.

b) A fenyü-ágas (tört sávoly) pamuttörülközőt főleg Sz.-Keresztur vidékén készitik közel 200 széken, melylyel nemcsak egész Erdélyt látják el, hanem házalás utján Szegedig is eljutnak, a hol drabját 25 krjával árusitják, ugy hogy munkabér fejében alig marad 8—10 kr, Minthogy e nép kezdetleges széken dolgozik, naponkint alig képes 3 darabnál többet szőni s mert e népnél a szövés a főkeresetforrást képezi, ezért ez ipar emelése czéljából a nagym. földm.-, ipar-, és ker. miniszterium s az Udvarhelymegyei háziiparegyesületnek nyujtott segélye által egy szövőiskola felállitását lehetővé tevé. . .

E tanműhely rövid — egy évi — fennállása alatt kifejtett üdvös hatását már a kiállitáson is lehet észlelni, a mennyiben e vidékről már egy tökéletes s egész szélben készitett takaró is lőn kiállitva.

c) A kendertörlők készitésével Uj-Székelyen foglalkoznak. Ezek minta s kivételre nézve igen kitünők s Erdélyben, de különesen Székelytöldön még a legelőkelőbb családoknál is kedveltek. Ily törülköző ára 1 frt.

E magas áránál fogva nagyobb piaczra nem tud szert tenni s ezért a kendergyapotos törlőkendők, valamint a tiszta kenderből készitett törlők leginkább saját házi használatra készittetnek. Vásárokon legfölebb 40 db, ily törlő jő ugy, a mint a szövőszékből kikerült a forgalomba. Többször tapasztalható azonban az a körülmény, hogy a kendertörlők egy évi. használat után, tehát akkor, mikor a kender megpuhult, jönnek forgalomba, a midőn Erdély bármely előkelő családjánál igen kedvelt czikket képeznek. Udvarhelymegyében majd minden családnál a kendergyapotos kendők a kedveltek s csak ilyeneket tartanak jóknak.

A tiz nyüstös kendők készitése a székely családoknál, mondhatni mértéke volt az illetők képzettségének, minthogy a fonál fonása, a zoczkák kiszámitása, főképen pedig a lábitók felkötözése anyáról leányra maradt, s a tanulásra ritkán volt meg az alkalom. Innen van, hogy csak itt-ott lehet olyanokra akadni, a kik ily kendőket készíteni képesek. Ha asztalteritőt ily mintára készitenek, nagy szélessége folytán két részből készitik s azután összevarják.

Tiszta kender tiz nyüstös törülközőket és asztalteritőket az okból, mert a kender nem elég puha s igy a lánczfonalak közé nehezen ékelődik be, igen ritkán készitenek. Ellenben gyakran állitanak elő ilyen törülközőket és asztalteritőket gyapottal beöltve, mert a mintán jobban kiadja s a szövetet lágyitja.

A kenderczikkek magas ára a feldolgozás kezdetlegességében áll, vagyis mert a kendert kezdetleges módon áztatják s mert kézzel font fonalat kénytelenek használni, mely fonal előállitási költsége lényegesen tul haladja a gyárfonal költségét.

d) Kendervászon szövéssel főleg Csikmegyében foglalkoznak. Készitményük nagy keresletnek örvend. A brassói nagykereskedők 14—22 krral vásárolják meg méterét s Romániába szállitják.

Egész Székelyföld és Erdély kendervászon szükségletét Csikmegye, Erdővidék és Uj-Székelyről fedezi, sőt emlitésre méltó, hogy az országos tavaszi vásárok alkalmából 100 végivel állanak a nagy tekercsvásznak Cs.-Szt.-György, S.-Szt.-György és Keresztur piaczain, a hol a brassói és hétfalusi csángó magyarok tömegestül bevásárolják és direct Galaczra és Brailába kereskedést üznek vele. Többen ezen üzletből tekintélyes vagyonra tettek szert.

Zsákvásznat vagy az ugynevezett hatkari kás vásznat illetőleg az egész erdély szükségletét az emlitett termelő helyekről szerzi be. Ugyanezen zsákvászon minden szines fonál nélkül, különösen a csiki köznépnél nemcsak a szekér fedelére, de felső nadrágra is használtatik. Sajnos, hogy e vásznak csak 60 cm. szélességben készülnek. Ennek oka két körülményben gyökerezik: 1. Ily szélességben tanulta el egyik a másikától. 2. Ha az illető a megszokott szélesség szövésével felhagyna, primitiv eszközeinél fogva a kettős szélesség szövésére nem volna képes.

Maga a nép is sok kendernemüt szükségel, a mennyiben nemcsak fehér s asztalnemüje, de egész öltözete s szekérfedele is kenderből készül.

Ez okból a kendertermeléssel igen kiterjedt mérvben foglalkoznak, igy Alcsik csaknem kizárólag kendert termel és Tasnádtól Cs.-Szt.-Simonig folytonosan kenderföldek közt halad az utas.

Az ipari munkák kezdetleges kezelésénél fogva, a nép igen csekély keresetre képes szert tenni.

A nép keresetképességének fokozása czéljából a csikmegyei kendertermelést s szövőipart emelni szükséges.

E végből pedig mulhatatlanul szükséges, hogy:

1. a kendermelést Bakkay-Bodola által ajánlott mód szerint kezeljék, miért is e könyv illetőleg füzet terjesztése válik szükségessé;

2. különféle magokkal kisérletek tétessenek;

4. tökéletes kenderáztatók és törők rendeztessenek be;

4. tökéletes szövőszékkel a nép megismertessék s kezelésére oktattassék- és

5. egy alkalmas helyen — azaz hol olcsó hajtó erőre lehet szert tenni — egy mechanikai kenderfonóda állittassék fel.

e) Háromszékmegyében az elősorolt szövetfajok összegét, tehát a széklyszőtest, kendervásznat és törülközőket, valamint a pamuttörülközőket is készitik. S minthogy a megye népipara az előbb felsorolt hátrányok összegével bir, ezért e népipar emelése czéljából a földm.-, ipar- s keresk. ministerium segélye folytán, a háromszéki háziiparegylet 1878-ban Szt-Györgyön szövőiskolát állitott fel.

Ez iskola 8 oly székkel rendelkezik, a melyet a földmivelés-, ipar-, s kereskedelmi ministerium a kiállitáson mutatott volt be s melynek előnyös voltáról a kiállitást szemlélők eléggé meggyőződtek.

A szövőiskolában a tanfolyam 6 hónapig tart, mely idő alatt leginkább a gyakorlatal foglalkoznak, a nélkülezhetlen elmélettel is megismertetnek. Hogy kepzett növendékek munkával ellátassanak s hogy készitményük eláru sitásáról gondoskodva legyen, vagyis hogy a nép az időt raló házalástól felmentessék, S.-Szt.-Györgyön, a Háromszékmegyei háziiparegylet, és Potsa József megyei főispán fáradozása folytán egy szövőgyár létesült, mely czélul tüzte ki:

1. A versenyképes szövetek gyártását.

2. A nép által készitett czikkek beváltását.

3. A czikkek forgalomba hozatalat.

4. A fonalak olcsó beszerzését a népnek lehetővé tenni, azaz a fonalakkal való kereskedést. S végre

5. A szövészeti tanműhelyben kiképzett növendékeknek biztos keresetet nyujtani.

E gyár — első székely szövőgyár — átveszi mindazon növendékeket, kik a tanműhelyben a 6 havi folyamot elvégezték. Ezeknek az első 6 hónapon csak az ellátási dijat, vagyis havonként 6.20 krt fizet, ez idő elteltével azonban rendes munkadija fizet, mely a munkás ügyessége szerint fog megállapitatni.

Minthogy a szövőiskola folyton képez uj munkásokat s mert a szövőgyár helyisége csak 20 széket fogadhat be, ezért a gyár csak bizonyos számu munkást tart állandóan helyiségeiben, a többit, az egy évi próbaidő elteltével, székkel fogja ellatni s haza bocsátja, a hol rendelésére dolgozik.

Eddig 2 munkás dolgozik otthon a gyár részére, s egy saját számlájára.

Ez utóbbinak működéséből világosan kitünik a javitott szövőszék előnyös volta. Mert mig a kezdetleges eszközzel dolgozók alig keres. hetnek naponként 15—20 krt, addig ez, a javitott széken dolgozva, egy egész családot tart fenn.

A szövőgyár készitményeihez a lenfonalat a késmárki fonodából veszi, a többi fonalakat t. i. a kender-, pamut- s jutte-fonalat a kereskedelem utján kénytelen beszerezni.

Ezen gyár egy évi fennállása óta feladatát — a kiállitott czikkek után itélve — kellőleg meg is oldá s csupán következőket kell megjegyeznünk:

1. Szükségesnek véljük, hogy a gyár a fonalfestéssel is foglalkozzék, minthogy a mind nagyobb keresetnek örvendő szines nadrágszövetek készitéséhez szükséges fonalak szinbeni tartósságáért csk ugy nyujthat kezességet s mert a nép is nagymennyiségüt festett fonalat igényel.

2. Lenfonalból készült abroszok nagysága tulzott s ez által a czikk ára szükségtelenül emeltettk.

3. Igen divatossá válván a törülközők széleinek mintázása, ugy ennek felkarolását, valamint len- s kendertörülközők készitését is ajánlatosnak tartjuk.

A czikk árai következők:

Székely szőttes (női ruhakelme)		90 ctm.
széles		70—80 kr.
1 drb. pamuttörlő	1.45 m. hosszu	—.60 „
1 „ „	1.15 m. hosszu	—.50 „
1 „ lenabrosz	5 m. hosszu, 1.4 m.	
széles		7.60 „
1 „ „	2 m. hosszu 2 m.	
széles		4.50 „
1 „ asztalkendő lenből	. . . .	—.55 „
1 „ „ len s pamutból		—.60 „
1 „ szines pamut-kötény	. . .	—.55 „
1 „ len nadrágszövet	70 ctm. .	
széles		50—60 „

Erdély egy érdekes szövészeti népiparát ké pezi Hétfaluban a halina-posztó készitése, továbbá a csángómagyar ipar, vagy az u. n. tilló-leveles szövészet. Ezen tárgyak a ház diszitéseit képezik s minden csángó házában a képet s más egyéb diszitést pótolnak.

Ezen szövés egyedül itt divik, s valamint Lyonban egy századdal ezelőtt a mintázott szövetek készitésénél a szövőszéknél 2, sokszor 3 ember dolgozott, hasonlókép a tilló-leveles szöveteknél három nő foglalkozik; kettő minden öltésnek megfelelő szál emelkedését a tillő-levél közé beszedegeti, azt felemeli s egy pedig a vetélőt átdobja. Ezen minták elsajátitása nagy feladat levén, csak némelyek s leginkább Pürkerecz foglalkozik az ily czikkek előállitásával. Hasonló czikk fordul elő Fogarasmegyében is a románok között.

KIVONAT

a kolozsmegyei tanitótestület 1880. november 1-től 1881. november 1-ig lefolyt évi működéséről a tanitótestületnek Kolozsvártt a városház nagytermében tartott közgyülésén 1881. október 28-án felolvastatott titkári jelentésből.

Tisztelt közgyülés!

Ma épen tiz esztendeje, hogy ez az egylet, melynek közgyülését tartjuk megalakult.

Élet pezsgett akkor mindenütt, a köznapi életben szintugy, mint a tanügy terén. Harczok folytak, véleménykülönbségek voltak, de abban az egyben mégis egyek voltunk, egy oly életerős egyletet megalkotni, mely a tanügynek s vele összekapcsolt tanitói állásnak szolgálatot tudjon tenni. Csak kevesen hiányoznak a régi bajtársak közül, de helyettük uj bajtársakat van szerencsénk itt üdvözölni.

a) A központi választmány.

A központi választmány áll 8 tisztviselőből és 20 választmányi tagból. A lefolyt egyleti évben tartott a választmány mindössze 14 gyülést, 10 rendest és 4 rendkivülit, továbbá egy rendkivüli közgyülést, és hozott mind a jegyzőkönyv tanusitja 145 határozatot.

Tiszteletbeli tagja volt az egyletnek összesen 7, hivatalos tagja 57, önként beállott rendes és magát 3 évre kötelezett tagja a felekezeti tanitók tanitónők és gyermekkertésznők, valamint a nevelésért buzgolkodó lelkészek közül összesen 25, végül pártoló tagja volt 16 s igy egyletünk a mult egyleti évben összesen 115 tagból állott.

A központi választmáy a természetudom. társulattal tagsági érintkezésbe lépett, viszont a nagyalmási körnek azon méltányos kérését miszerint a felekezeti tanitóknak tagságra engedély s a köri és közgyüléseken megjelenésükre segély nyujtassék, figyelmébe vette.

Az 1878-iki egyetemes tanitógyülés végrehajtó bizottságnak ez ügybe, az 1881-i január 6-án az országgyülés elé terjesztett feliratát már czéltalannak találta a pártolásra, miután a vall. és közoktatási miniszter ur 1880 april 21. 3839 sz. a. kelt rendeletében megigérte, hogy a tanitóegyletek képviselőit államsegély mellett három évenként országos tanitógyülésre összehivja, sőt a vérehajtóbizottságnak eljárását, hatáskörén tullépése miatt incorrectnek találja.

A tanitestületnek a lefolyt egyleti évben halottja volt, egyik buzgómunkássa választmányunk tevékeny jegyzője, a kolozsvári I-ső községiiskola szorgalmas, jellemes, szakértő segédtanitója Fehér József január hó 18-án meghalt. Miután Kolozsvártt közeli rokona nem volt, ki eltemettetéséről gondoskodott volna elnöki megkeresés folytán Nagy Kálmán és Rieger Imre tagtársak válalták magukra az eltemettetés gondozását. A városi tanács választmányunk kérelmére szives volt a 43 forintnyi temetési költséget meg szavazni; a sir emlékre aláirási iv indittatott meg; begyültt 48 frt 26 kr. Benedek József, Nagy Kálmán és Rieger Imre tagtársak személyében egy bizottságot küldött ki a sirkő megvételére és felállitására. A megmaradott összegett (13 frt 26) a választmány az Eötvös alaphoz csatolva. E jelentés után áttér az egyes szakbizottságok munkálkodásának körvonalozására.

b.) Anevelési ügyi bizottság tagjaul ajánlkoztak: Kozma József, Kozma Józsefné, Benedek Aron, Gazsi József, Paal Ferencz, Fazakas József Benedek Samu, Boér Gergely, Schwarczel Adél, Vadas Zsuzsa, Binder Laura, Sárdi József, Szentgyörgyi Lajos, Benedek József, Dézsi László, Propper Ferencz, Rieger Imre, Nagy Kálmán, Fehér József Czirják Albert, Glück József, Keresztély Lajos, Ajtai Róza, Láposi Lajos, Stöger Béla, id. és ifj. Rauschman Czecilia, Szöllösy István, Russu Viktor, Pap Löw Leontin, Szigethi Kata, Salamon Klára, Herbich Róza, Békési Lila, Hegedüs István, Péterfi Mária, Böjthe László. A bizottság gyüléseit minden hó első és harmadik keddjén délután 5 órakor tartotta kezdetben a polgáriiskola helyiségében, azután pedig a lutheránus iskolában.

(Folyt. következik.)

IRODALOM és MÜVÉSZET.

A désaknai sóbányáról az Erdélyi Muzeum legujabb száma érdekes költeményt hoz dr. Mosel Antal ur szivességéből, mint a ki becses kézirattöredékeket bocsátott a szerkesztő rendelkezésére, mely okiratok tanuskodása szerint Désnek s Désaknának fennállására már 1061 körül találó nyom, ugyanis egy IV. Béla korabeli oklevél Desocana-nak már I. Béla alatt adományoztatásáról emlékszik. Az ocana elnevezés már rávall a sóbánya létezésére, alkalmasint már a bejövő magyarok is kész sóbányákat találtak e helyen, nóha a rómaiak alkalmasint, máshonnan könyebben megközelithető helyről elégitették ki e sódus vidéken szükségleteiket.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

Kleptomania. Egyike azon ritka esetek-nek midőn a bünös cselekmény nem gonosz szándékból, hanem az organismusban rejlő beteges hajlamból követtetik el, tárgyaltatott ma a budapesti kir. fenyitő törvényszéknél s habár ez a büntető eljárást más okból szüntette is be, kétségtelen, hogy a vádlott ily beteges hajlamból követte el a terhére rótt bünös cselekményt. Az eset ez: St. J. egy utazó ügynök fiatal neje férje távollétében ennek unokahugánál Henriettenél tartozkodott s ezzel közösházt tartást vitt. Egy alkalommal St. J. egyedül volt rokonánál s feltörve ennek szekrényét abból egy csomó fehérnemüt s egyéb tárgyakat részint elvitt, részint rokonának szobájában elrejtett. Midőn Henritte hazajött s látta, hogy megvan lopva nem ismervén a tettest megtette a fenyitő feljelentést. A vizgálat folyama alatt a nő bevallotta, hogy a lopást ő követte el s Henriette sietett azt bejelenteni a fenyitő törvényszéknek s egyuttal panaszát visszavonni.

A törvényszéki orvos véleménye szerint a nő beteges hajlamból követte el a bünös cselekményt, mert a szakirodalom egyhangulag oda nyilatkozik hogy igenis az áldott állapot alkalmas arra, hogy bünözésre hajló beteges állapotot idézen elő. Már pedig constatálva van az, hogy védencze a tett elkövetésekor álldott állapotban volt.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. október 29.

— **A hivatalos lapból.** A kolozsvári ügyv. kamara részéről közhiré tétetik, hogy Dojján Miklós tordai ügyvéd a kamarai lajstromba felvétetett; ellenben Deák Pál kolozsvári ügyvéd és kápolnokmonostori Papp Sándor nagysomkuti ügyvéd önkéntes lemondásuk folytán az ügyvédek lajstromából kitöröltettek.

Helyi hirek.

— **A Sàmi-alaphoz** ujabban csatlakoztak: Könyves Tóth Mihály és Kálmán 25 frttal, Szász Domokos és neje 10 frttal, dr. Purjesz egyetemi tanár 5 frttal, mely összegekkel együtt az alap 732 frt 50 kr.

— **A Sámi László** emlékkövére ujabban adakoztak Demjén László ivén: Hegedüs Sándor Budapestről 40 frt. Meiszner József 20 frt. Bőhm Mihály és József 5 frt. Dr. Géber Ede 10 frt. Ladányi Gedeon 20 frt. Eddig összesen 337 frt.

— **A szegény iskolás** gyermekeket segélyző egyesület gazdája, Kolosvári Albert tanitó ur szerdán és csütörtökön inditotta meg a gyüjtést a már beiratkozott tagok között; s bár a kolozsmegyei tantestület évi közgyülése miatt, mely péntekre és mára esett, nem folytathatta is azt: mégis oly meglepő az eddigi siker, hogy a legvérmesebb reményeket is fölülmulja. A nemes emberbarátok nemcsak ruhanemüeket, hanem pénzt is adakoztak, mi azonnal lehetővé teszi, hogy az egyesület a kapott öltönyöket átalakittathassa és kioszthassa. Hutflesz Károly és Polcz Albert kereskedő urak azonkivül gyüjtő szekeret is bocsátottak az egyesület rendelkezésére. Eddig adakoztak: Biró János gyógyszerész, Hutflesz Károly, Paál Sándor és Stein Gábor urak 5—5 forint. Dr. Èltes Károly és Petrán János urak 2—2 forint, Minorich Károly polgármester ur 1 forintot; továbbá Dávid Antalné, Deák Józsefné, dr. Jenei Victorné és dr. Kolosváry Sándorné urnők és dr. Concha Győző, Bogdán István, dr. Szabó Károly, Korbuly Bogdán, Gajzágó István, dr. Farkas Lajos, Gámán Zsigmond, ifjabb Csiky József, Gál Lajos, dr. Felméri Lajos, Girsik János, Szentes Márton, Petrán József, dr. Haller Károly, és Petrán János, dr. Szász Béla, Várady Károly, Békésy Károly, Gazsi József és Züllich István urak ruhanemüeket, bőröndöket és könyveket. Azon-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

kivül többen bejelentették, hogy egyenesen az egyesület tárházába, a hidelvei nagy-utcza 34-ik száma alatt levő iskolába küldik adományaikat. A nemes szivü adakozóknak legyen jutalma a szegény kicsinyek áldó hálája s az igazi jótett érzete. A választmány nevében dr. Jenei Victor, egyesületi elnök és Széchy Károly, egyesületi jegyző.

— **A debreczeni** reform. zsinatra az erdélyi ref. superintendentia képviselői: Nagy Péter, Szász Béla, Szász Domokos, Kolozsvári Sándor, Parádi Kálmán urak a ma reggeli vonattal utaztak el.

— **Höhn Lipótné** ivén özv. Szombathelyi Béláné, részére adakoztak a következők: Höhn Lipótné 1 frt. Ids. Benel János 1 frt, 50 kr Ssalazár Benel Paulina 1 forint. Szentkovits Lath Katalin 1 frt. i Meskó Miklosné 50 kr. Horovicz Sámuelné 1 frt. Ájtich Horváth Albert 1 frt. Molnár Sándorné 1 frt. Rauszek Venczelné 1 frt. Merza Joachimné 1 frt. Szenkovics Gyula 1 frt. Fülep Istvánné 1 frt. Tauffer Józsefné 2 frt. Özv. Duha Kristófné 1 frt. Fülep Istvánné 1 frt. Gajzágó Istvánné 1 frt. Korbuly Gergelyné 2 frt. Deák Pálné 1 frt. Máthéné 1 frt. Valaki 50 kr. Ajtay K. Gyuláné 1 frt. Kábdebó Antalné 1 frt. Meskó Lukácsné 1 frt. Szenkovics Márton 1 frt. Sipos Gáborné 1 frt. V. Stadler Károlyné 1 frt Fröhlich Alajosné 1 frt. László Lászlóné 1 frt. Koszorura adakoztak 11 az az tizenegy frtot. Az özvegynek átadatott nyugta mellett. 18 frt. 50 kr.

— **Értesítés.** A hidelvi ujjonan felálli tandó vegyes községi iskolában a beiratások november hó 1, 2, 3-ik napjain tartatnak meg. Midőn alólirt felügyelő bizottság a t. szülőket értesitené, egyszersmind felhivja, hogy a városi képviselő bizottság által engedélyezett, és épen ezen város részben lakó szülők gyermekei érdekében, nagy költséggel felállitott II. községi népiskola jótéteményeit, gyermekeik tömeges beiratása által, igénybe venni ne késsenek annyival inkább, mert az iskolai helyiség átalakitásával járó nehézségek miatt a megnyitás már is annyira megkésett, hogy a tanulók későbbi jelentkezése tekintetbe nem vétethetik. Beiratási dij: 30 kr; tandij: 1 frt évenként; ezen dijak fizetése alól azonban a szegény tanulók, ha szegénységöket kellőleg igazolták, fel is mentettetnek. — Kolozsvárt, 1881. október 28-án. A polgári és községi iskolák felügyelő bizottsága.

— **A kolozsmegyei tanitótestület** ma reggel $^1/_2$10 órakor tartotta folytatólagos közgyülését. Fazekás József elnök megnyitotta az ülést, mire a képezdei dalkör a „Szózatot" énekelte. Ezután felolvastatott a mult ülés jegyzőkönyve Deési József jegyző által. Egy pár lényegtelen kifogások után a jegyzőkönyv hitelesittetik. Következett a tisztviselők leköszönése. Fazekas József elnök a maga és iisztársai nevében leköszön s kéri a közgyülést, hogy korelnököt válasszon. Egyhangulag kikiáltatott Paál Ferencz képezdei igazgató, ki is az elnöki széket elfoglalván, első kötelességének ismeri köszönet mondani a leköszönt tisztviselői karnak, mit a közgyölés éljenekkel helyesel. Korelnök felkéri a szavazatszedő bizottságot, hogy adja elé jelentését. Ciriák Albert tanár felolvassa a jelentést, mely szerint elnöknek megválasztatott ismét Fazekas József, alelnöknek Benedek József, titkárnak Benedek Áron, pénztárnoknak Propper József, jegyzőknek Szentgyörgyi Lajos és Staudner Gyula. Korelnök kihirdeti a választás eredményét és kéri az ujonnan megválasztott elnököt foglalja el székét. Fazekas László rövid szavakban mond köszönetet a bizalom és megtiszteltetésért s azután felhivja a tanszertár, könyv és irattár, valamint a pénztári számadás megvizsgálására kiküldött bizottságokat a jelentések megtételére. Az egyes bizottságok jelentéseikben mindent a legnagyobbb rendben találták, ajánlják, hogy a tanszertár irat és könyvtár és a pénztárnokoknak a testület köszönetet.

Elnök Fazekas külön-külön köszönetet mond az egyes vizsgáló bizottságoknak, s feloldja az illető tisztviselőket a mult évi felelősség terhe alól. A közgyülés előtt 8—9 óráig nyilvános tanitásakat tartottak, Szentgyörgyi Lajos a külmagyar-utczai ref., Váradi Albert pedig a róm. kath. népiskolákban, ezekre a tegnapi közgyülés két bizottságot küldött ki s azok a mai gyülés folytán jelentést téve a tanitást legsikerültebbnek nyilvánitják. Ezután a testület közlönyére nézve Paál Ferencz igazgató mondja el hosszasabban fejtegetett inditványát a lap fentartására és pártolására nézve. Ez igen hosszu vitát keltett, mig végre csak az lett elfogadva, hogy a lap támogatása erkölcsi kötelességévé tétetik mindenkinek s a ki arra aláirt, azt pontosan megfizetni tartozik. Elnök erre néhány perczre az ülést felfoszlatta.

Ezután következett Boros György tanár felolvasása. „Az iskola és a vallás" czimmel, melyet a hallgatóság nagy tetszéssel fogadott s megéljenzett. Ezzel a közgyülés véget ért.

Lapunk tegnapi számában, a tegnapi közgyülésről szóló hirünket azzal egészitjük ki, hogy De Gerando Antonia tanárnő Scheveuxről zenetanárról, ki a hangjegyeket számokkal helyettesitette, tartott igen érdekes s a közgyülés által zajosan megéljenzett felolvasást.

— **A középiskolai** tanárjelöltek segély egyesülete javára 1881. november hó 3-án tartandó, tánczvigalommal egybekötött hangverseny-müsóra: Sextett: 1. Erkel F. Hattyudal. Előadják: dr. Vajda Emil (1. heg.) dr. Nagy Albert (fuvola), Vinczenti Károly (2. heg.), Binder Emil (viola), dr. Kürthy Sándor (cello), Gámán József (contr. bass.) urak. 2. Chopin: Scherzo. op. 31. zongorán előadja: Mosel Jolán k. a. 3. Hegedü sóló: Huber I. Magyar Ábránd. Előadja: dr. Vajda Emil, zongorán kiséri: Serly Lajos ur. 4. Népdalok, népzene-kar kisérete mellett énekli Pálmay Ilka urasszony. 5. Szavalat, Dömjén Róza k. a. által. 6. Liszt Ferencz átirata. Beethoven: Athen romjai felett, zongorán előadja: Simay Rózalia k. a, A hangverseny kezdete estve 7 órakor.

— **Az őszi fecskék,** hagymás gyümölcsös szászaink ellepték már a monostor utczát. Egy kis ethno-psychologiai tapasztalat gyanánt jegyezzük ide, mily szivóson nemzetieskednek az atyafiak. Inkább oláhul beszélnek ha németül nem akarnuk, csak magyarul ne kelljen; csak a végszükségben, ha a vevő nem tágit, fanyalodnak az „édes honiszóra." Ajánljuk közönségünk figyelmébe, tegyen próbát: huzza ki ez atyafiakból a magyar szót; mert bennük van az, s a mi pénzünkért ennyi tán csak nem tulkövetelés?

— **Pálmai Ilka** asszonynak, holnap bucsutellépte alkalmából az egyetemi ifjuság szép ezüst koszorut ad át emlékül. A csinos kiállitasu mü — Fratta Márkus kolozsvári aranymüves készitmény, — Gámenczi J. fötéri divatkereskedésének kirakatában van közszemlére kitéve.

— **Kétszerfüstölt.** Ha már ismer a világ kétszersültet, hadd legyen uj a nap alatt, hadd egyék az emberiség, már a kolozsvári, kétszerfüstöltet is: gondolá magában az a csomó csomagoló papiros, mely tegnap éjjel Régeni György mészáros boltjában a fötéren meggyuladva egy kis szalonna füstölést rögtönzött. — A tüz gyorsan elfojtatott s igy a papircsomó terve önmagával együtt ment „füstbe." Egyéb baj nem történt.

— **Gr. Bethlen István** elhunytáról tegnap hozott közleményünkben egy tévedés foglaltatik, a mennyiben, a nemes gróf nem volt országgyülési képviselő. Ő róla azonban csakugyan joggal el lehet mondani; hogy ha nem is volt, az lehetett volna; a mennyiben Maros-Tordamegye egyik kerületének választói csakugyan felkérték a jelöltség elvállalására, s bizonyára egyhangulag meg is választatott volna, de gyöngélkedésére való tekintetből nem fogadta el a megtiszteltetést.

— **Időjárás** Európában: A nagy légnyomás (768—770), a kontinens északi, a depressió (757—759) annak déli részében van. Többnyire északias, mérsékelt szeleknél, az idő változó felhőzetü, helyenkint csapadékos. A hőmérséklet kissebbedik. Hazánkban: Többnyire északi mérsékelt szelek mellett, a hőmérséklet jóval alább, a légnyomás felebb szállt. Az idő változó felhőzet mellett többnyire borus. Délkeleten esők, helyenkint, hóval; északon hideg faggyal voltak. A hideg Késmárkon s Temesvártt 2 foknyi volt. Kilátás a jövő időre. Hazánkban: Változó felhőzet mellett többnyire borus, északon hideg, délen hüvös időt várhatni, helyenkint csapadékkal.

Hazai hirek.

— **Előléptetések.** Ő felsége a király Graef altábornagyot lovassági tábornokká, s Bauer Ferdinándot, az erdélyi részek hadparancsnokát táborszernagygyá nevezte ki.

— **A közmunka** és közlekedéési miniszt Trencsén megyei Teplicz fürdőhely m. k. államtávirda állomásának elnevezésel „Trencsén Teplicz"-re változtatta.

— **Kihallgatás** a kapu alatt. A gödöllői községháza előtt, a napokban egy asszony megszólitott egy államtisztviselőt és kérdezte tőle, hol lehetne a „király ur"-ral beszélni. Azután elmondta, hogy férje megölte a fiát, 12 évi börtönre itélték, ebből már ötöt letült Illaván és most férjé számára akar „pardon"-t kérni a királynál. Az államtisztviselő megsajnálta a törödött asszonyt, ki Egerből jött ide és azt tanácsolta neki, hogy kérvényével álljon a palota bejárata elé és várja meg a királyt, midőn a vadászatról visszatér. Ugy történt. Midőn ő felsége a kapu előtt térdelő asszonyt megpillantotta, megállitotta kocsiját, átvette a kérvényt, néhány kérdést intézett az asszonyhoz és megigérte neki, hogy a mit csak a dologban tenni lehet, az meg fog történni.

— **Csik Szeredáról** egy igen érdekes fegyelmi ügy befejeztéről a következő tudositást vette az „Orsz. Értesitő." Dr. Z. I. Czikszépvizi járásorvos amult évi aug. 25 én Gyimesbükkbe hivatott a sulyos gyermekszülésben levő B. I.-néhez, orvosi segélynyujtás végett. Ezen felhivásnak a nevezett járásorvos még akkor sem tett eleget, a midőn ez iránt a megyei főorvostól, később az alispántól hivatalosan utasitva lett. Ezen orvosi segély megtagadás következtében B. I.-né. a szülésben elhalálozván, Dr. Z. I. ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat elrendeltetett, melynek rendén vádlott orvos azzal védekezett, hogy kézbaja miatt nem mehetett el a beteghez, a kinek tehát ugy sem birt volna segélyére lenni. A vizsgálat kideritette, hogy Dr. Z. I. aug. 25-én csakugyan szenvedett kézlobban, de az már aug. 29-én oly foku visszafejlődésben volt, hogy az életveszélyes betegnek aug. 25-én lehető lett volna a mentségül felhozott kézbaj mellett segélyt nyujtania. Fekvő beteg sem volt, s ha ilyen lett volna, akkor jelentést kellett volna tenni a szolgacirónál, hogy szolgálattételre képtelen; mely esetben helyetesitő járásorvos kiküldéséről lehetett volna gondoskodni, a vagy legalább is az érette küldött fuvart valamelyik közelebbi orvostársához küldötte volna. Csikmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya a nevezett orvost kötelesség mulasztás és felsőbbségével szemben tanusitott engedetlenség alapján 100 frt. birságban és a felmerölt költségek megtéritésében elmarasztálta. Ezen határozat ellen Dr. Z. J. a belügyminiszteriumhoz folyamodott, azonban a belügyminiszter a fegyelmi bizottság határozatát indokainál fogva helybenhagyta.

— **A szövőipar** fejlesztése és a szövőszékek kiosztása ügyében gr Zichy Jenő által a nőipar kiállitás alkalmából megindituott mozgalom fölkarolására az orsz. magyar ipar egyesület az elnök által felhivatván, az igazgatóság egy e tárgyban kifejtendő rendszeres és az egyes vidékek helyi viszonyaités érdekeit szem elől tartó actió kifejtésére Zichy Jenő gróf elnöklete alatt Mudrony Soma Eöry Farkas Kálmán, Posner K. L. Steinbach Odön s g. Szohtagh Pal igazgatókból álló bizottságait küldötte ki, mely ez ügyben eddig is foglakozott szakértőkkel valamint a combinacziói vett vidékek vezéregyéniségével magat kifogja egésziteni s működését már legközelebb megkezdi.

— **Ajtay Mihály** Maros-Vásárhelynek érdemekben megőszült polgármestere, mint szomoruan értesülünk tegnap elhunyt. A derék férfiut ki negyvenkét éven át viselt hivatal a városnál, s kit a közmondásosságig becsületes embernek ismert s csak szeretni s becsülnii birt mindenki most midőn hosszas szenvedés után hatvankilencz évvel sirba száll, közrészvét kiséri oda hová végre nyugodni térhetett. A boldogult más fél év óta őrizte az ágyat melynek terhétől mult éjjel váltotta meg a halál. Béke a inszenvedett nemes hamvaira.

— **Rablóbanda** garázdálkodása Fehérmegyében. A fehérmegyei birtokosokat rablóbanda fenyegeti, mely valami Lampert Pista nevü egyén vezérelte alatt napról-napra a legvakmerőbb rablótámadásokat viszi végbe, haton vannak a rablók, mindannyian puskával, pisztolyokkal felfegyverkezve. Vakmerőségük oly nagy mérvü, hogy belátogatnak még a legnagyobb birtokosókhoz is, hol a férfi cselédek száma 40—60 rug. Első sorban megtétetik a házőrző kutyákat azután felkeresik a cselédséget s agyonlövéssel fenyegetik azt, ki moccanni s zajt ütni merne. Miután a cseledség halálra ijedt, egyet közülök beküldenei az urasághoz azon izennettol, adjon adjon rögtön pénzt nekik, mert ellenkező esetben ő lássa a következményeket. Ily közül mélnyek között a fehérmegyei birtokos osztály elhatározta statárium sürgetését az alispánnál, hogy ezt, a belügyminiszternél haladéktalanul eszközölje ki.

— **Vádlott kit a Pegazus rugott meg.** A pestvidéki törvenyszék előtt a vádlott tak padján hirtelen szőke merengő kék szemü ember ült tegnap délelőtt. A neve Kosa Lajos és ácsmester. Az elnök volt, Székács biró

Elnök (vádlotthoz) Lépjen ide a terem közepére.

Vádlott (Mindkét kezét zsebébe dugva előlép a kijelölt helyre.)

Elnök: Ne tegye kezeit zsebeibe.

Vádlott. (Meghatott hangon) Költői ábrándozás fogott el.

(Elnök és a tvsz. tagjai, meg a kőznöség megilletődve nézik az ihletett férfiut.)

Elnök Ön talán költészettel is foglalkozik?

Vádlott. 14 éves korom óta, pedig most az 50 felé járok.

Elnök. És a költészetnek melyik nemét gyakorolja?

Vádlott. Minden nemét; még a lyrai költeményeket is csinálok.

Elnök. Van önnél müveiből? Mutassa.

Vádlott (minden zsebéből kivesz egy csomo irást s átadja az elnöknek) Itt vannak tessék.

(A tszk. tagjai átnézik a verseket, s fejüket csóválják)

Elnök. No, de térjünk a dologra. Ön birói zártöréssel van vádolva. Miért nem jelent meg az első idézésre?

Vádlott. Jöttem én kérem, de amint megindultam, ugy elbánt velem a természet, mint valami bolonddal.. Hanyatt vágtam magamat, s dült belőlem a sok szép nóta rakásra.

(Hüledez a közönség és tkts. tvszk.)

Elnök. Vádlottat leülteti, az irásokat felolvassa, s miután kiderül, hogy vádlott a birói zártörésben ártatlan. az ellene emelt vád alól a törvény fölmenti.)

És a szerencsés poéta hazaballagott Nyiregyházára — gerendát és — verseket faragni.

Vegyes hirek.

— **Hány zsidó van a világon?** A legujabb statisztikai adatok szerint 6.824,240 Oroszország után, melynek 1.632,000 zsidó lakosa van, Ausztria-Magyarországon él a legtöbb zsidó, számuk 1.111,000-re rug. — Lengyelországban 780,000 Németországban 512,153 zsidó lakik. A hatalmas Amerikában 308,000-nél több zsidó nem akadt, Spanyolországban meg ezeret is alig találhatnánk.

— **Az uj százasok** az Egyet. szerint már láthatók a fővárosban, noha még csak e hó 31-én lépnek érvénybe. Az uj százasok hasonló stylüek az uj tizes bankjegyekhez, de jóval nagyobbak. Mindkét uj bankjegynek kerete kék, csakhogy az uj százasoké valamivel halványabb s nem oly sötétkék. A legfőbb megkülönböztetést az uj százas s az uj tizes közt az képezi, hogy a kék kerettel körülvett világosbarna irásmező az uj százason tojásdad alaku, mig a tizesen négyszögletes. A tizes bankjegy két szélén a kék keretben női arczok vannak, e helyett az uj százason gyermekalakok vannak a földmivelés és bányászat, illetőleg a tudomány s müvészet jelvényeivel. Mig a tizeseken az irásmező fölött világos betükkel van a „TIZ FORINT" kiirva, addig az uj százason az irásmező közepén jól feltünő nagy betükkel a „SZÁZ FORINT" szavak. A tojásdad irásmezőt környező 12 picziny gyermek arczok a „100" számokkal vannak egymástól elválasztva. A „100" számot mikroskopikus kis számjegyekben a különféle ékitmények között megszámlálhatatlanszor tartalmazza a bankjegy. Ez uj bankjegynek is a hátsó oldala teljesen azonos az elsővel, eltekintve attól, hogy az egyik oldalon a szöveg magyar, a másikon német.

CSARNOK.

A kedves ember.

(Hasznos előadás fiatal emberek számára.)

Irta: **Bögh Erik.**

Dánból Forditotta: **Dr. Wlislocki H.**

(Vége.)

Az izlésről, a mint ismeretes tény, nem vitatkozhatni. Azért nem is lehet izlés dolgában a világgal szembe szállani, és azért is az emberek sokkalta erősebben boszulják meg azt, ha valaki az uralkodó divat ellen vétkezett, mintha a fennálló törvények vagy maga a vallás ellen kelt volna ki.

Ezelőtt sok idővel egy kis városban szürke nadrág volt divatban és a polgármester titkára volt az első, ki fehér nadrágot csináltatott magának. Mihelyt a polgármester meglátta rajta az uj nadrágot, kijelentette, hogy „komédiást" nem tart meg titkárnak; és azonnal elbocsátották a titkárt s meg ma is csak „komédiás" név alatt ismeretes a városban, ámbár régóta viselnek ott is fehér nadrágot, maga a polgármester is.

Igy tehát minden uj divat ép ugy megkivánja áldozatát, mint akármely uj eszme; és a kedves ember ovakodik magát valamiért feláldozni, s mindenekelőtt vigyázni fog, hogy divat dolgában se első, se utolsó ne legyen. Még egy példával szolgálok önöknek uraim!

Ezelőtt nehány évvel a fővárosban lakott egy szép reményü fiatal ember. Kereskedő volt, jól értette a dolgát és szép jellemmel birt; csak egy hibája volt: szeretett az első lenni divat dolgában. Szerencsétlenségére az első is volt, ki egy bálon lackczipőben tánczolt — és mi lett ennek a következménye? A rendező bizottság észrevette a lackczipős tánczost, és kiutasitotta a teremből; mert akkortájt a kivágott czipő aolt még divatban.

Ily meggyaláztatás folytán a fiatal embernek távoznia kellett a fővárosból és egy vidéki városban uj üzletet nyitott és végül mindazokra a tulajdonságokra szert tett, melyek által sikerült e kedves ember czimét elnyernie.

Nehány évvel később eljegyzett magának egy gazdag, szép leányt és mikor egyszer a fővárosban időzött mátkájával, ismét elment egy bálba; de kivágott czipőben ment, és imé ismét kiutasitották a teremből, mert a fővárosban már régóta divat volt lackczipővel bálozni. Nem volt senki, ki őt kedves embernek tartotta volna; sőt maga a mátkája is „hitvány ember"-nek nevezte és felbontatta vele viszonyát; ennek pedig az lett a következménye, hogy kereskedőnk megbukott s hitelezői egyszerűen mint „hitvány emberről" beszéltek róla.

Azért is uraim: tisztelet a kortársak izlésének; és inkább az igazságot az igazságtalansággal téveszszék össze, semminé a lackczipőt a kivágott czipővel!

Ova intettem önöket, uraim, az ellenszegülés különböző nemeitől és ennélfogva feladatomat meg is oldottam; s ha önöknek sikerül, ezt elkerülni, ugy önök is megoldották feladatukat, elnyerték a kedves ember czimet.

Jóllehet önök azt a kérdést szeretnék hozzám intézni: Vajjon elméleti ismereteimet felhasználtam-e magam is a kedves ember czim elnyerésére? Erre a kérdésre röviden, három betüből álló szóval valaszolhatok. Ha tovább még kérdezősködnének: Hogy miért nem? ugy végtére is egy adoma elbeszélésével szolgálok.

Egy dadogó ember egy csoda orvoshoz ment el és megkérdezte, segithetne baján vagy sem „I-i-i-ge-ge-ge-n-n-n!" válaszola az idegen orvos; „se-se-se-git-git-git-he-he-he-tek."

Midőn az ember hállá, hogy maga az orvos is dadog, csodálkozva kérdezte. hogy miért nem segit maga magán is.

„Lá-lá-lá-sa-sa-ke-ke-ked-ves-ves-ba-ba-barár-rá-rá-rátom," dadogott a tudós férfi; „ez már a ter-ter-termé-sze-sze-tem da-do-do-dog-dog-dogni nagy meg-meg-megta-ta-tagadás-ba-ke-ke-kerül-kerülne ne-ne-ne-nekem, er-er-ről-le-le-le-le-leszok-szokni."

Természetem, uraim, mindannak ellenszegülni, és valamint a szokás ter mészetté válhat, ugy a természet nálam szokássá vált, a szokás gyönyörré még pedig oly élvezetes igyönyörré hogy fel nem hagynék fel vele az emberiség összes kedvességéért vagy a kedves összes emberiségért sem. Egyébiránt biztosan tudom, hogy eljön az idő hol rám is rám ruházzák a kedves ember czimét; hisz önök jól tudják, hogy minden nekrologban hedves embernek stb.-nek nevezik, áz elhunytat a mi természetes is, mivel a kimult már többé nem szegül ellen semminek és senkinek — s ebből önök is kimagyarázhatják meggyözödésemet miszerint én is, ha lemondat a halál ellenszegülő álláspontomról, el nyerem a czimet.

Kedves ember!

A „Kelet" magántáviratai.

(Magyar távirati iroda.)

Bécs, okt. 29. A király ma déli 12 órakor fogadta a magyar delegátiót. Haynald bibornok a delegátió nevében intézett a királyhoz üdvözlő beszédet, a király erre trónbeszéddel válaszolt. A magyar után az osztrák delegátiót fogadta a király, melynek nevében Schmerling tartott beszédet.

Bécs, október 29. Umberto olasz király tegnap délután fogadta a magyar-osztrák és közös minisztereket. Továbbá az olasz királyi pár meglátogatta Haymerle bárónét és részvétének adott kifejezést férje elhunyta alkalmából. — Este diszelőadás volt az operaházban.

A magyar delegatió egyes albizottságainak előadói az előterjesztéseket tanulmányozzák. Az osztrák delegatió a közös költségvetésre vonatkozó jelentéstételt az előadók közt kiosztotta.

Páris, október 29. A kamara ideiglenes elnökévé Gambetta választatott meg.

A franciák ellenállás nékül elfoglalták Kairuant. A lázadók dél felé vonultak.

Berlin, október 29. Tegnap éjjel nagymérvü antiszemita- és haladópártellenes tüntetések történtek. A vendéglőkből és kávéházakból a zsidókat kilökték.

Kairo, október 29. A khedive parancsa a katonai és tengerészeti iskolák szervezését rendeli el.

NEMZETI SZINHAZ.

Bérlet 25. szám.

Kolozsvártt, vasárnap 1881. október 29-én

Pálmai Ilka utolsó és bucsufellépte.

SÁRGA CSIKÓ.

Népszinmü 3 felvonásban.

Kezdete **7** órakor. Vége **10**-kor.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKESY KÁROLY.

NYILTTÉR.*)

AMERIKAI FOGORVOS, FOGMÜVÉSZ

PERL JÓZSEF

American Dentist Dr. of. Dental Surgery.

Amerikában kiképzett plombeur,

Szent-Mihály naptól

áttette műtermét, az

uj takarékpénztári

épületbe.

Rendel: d. e. 9—12-ig, 2—5-ig.

Saját készitményű elismert kitünő Szájvize és Fogpora kapható **Kolozsvártt**: Dr. Hintz György gyógyszertárában, Csapó Sándor, Dietrich S. és Gergely Ferencz uraknál. **M.-Vásárhelyt**: Huttlesz Károly urnál. **Gy.-Fehérvártt**: Csiki Imre urnál. Ára egy üveg Szájviznek 1 frt. 1 doboz fogpornak 60 kr.

(425) 10—9

Eskórt (nyavalyatörést) gyógyit levélileg **Dr. Kilisch** különleges gyógyász **Dresdában.** (Szászország.) Terjedelmes eredménye, (8000) folytán a párisi tudományos társaság nagy arany érmével kitüntettetett.

(432) 4—20

*) E rovat alatt megjelenő czikkekért semmi felelősséget nem vállal a

Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

HUTFLESZ KÁROLY

KOLOZSVÁRTT és MAROS-VÁSÁRHELYTT

megvásárolm iudennemü **magyar** és **osztrák állampapirt**, **sorsjegyet**, **arany- és ezüst pénznemeket**, s leszámitol (escomptirt) mindenféle **nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejárati idő előtt**, s eszközöl minden **bel- és külföldi** helyeken történendő bármily összegü **fizetéseket**.

AJÁNLJA DÚSAN ELLÁTOTT

fűszertárát, bőrkereskedését,

ugy saját gőz- (henge)- malmi

LISZTJEIT,

ugyszintén kitünő minőségü

FAGYGYUGYERTYA és SZAPPAN-GYÁRTMÁNYAIT.

(320) 8—24

Ő CSÁSZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGÉNEK

1881. évi január hó 14-éröl kelt legfelsőbb elhatározása folytán

ezennel megindittatik a

IX-dik magyar kir. államsorsjáték,

melynek tiszta jövedelme

fele részben, vagyis annak három-hatodrésze a m. kir. vagyontalan hivatalnokok özvegyei és árváinak segélyezésére alakitott alap javára, egy hatodrész a magyar gazdasszonyok országos egyesületének, egy hatodrész a pesti bölcsőde-egyletnek, végre szintén egy hatodrész a pesti Elisabethinum hasonszenvi kórháznak segélyezésére fog fordittatni.

E sorsjáték összes-, **3349**-ben megállapitott nyereményei az alább következő játékterv szerint

220,000 forintra rugnak, és pedig:

1 főnyer.	70.000 frttal	5 %-os magy. papirjáradéki kötvényben	2 nyer. egy.	5.000 frttal	10.000 frt	készpénzben.
1 „	25.000 „		8 „ „	2.500 „	20.000 „	
2 „ egyenk.	12.500 frttal	25000 frt	5 „ „	1.000 „	5.000 „	
			30 „ „	500 „	15.000 „	
			100 „ „	100 „	10.000 frt	
			200	50 frttal	10.000 frt	
			3000 sor-ny.	10 frttal	30.000 frt	

A huzás visszavonhatatlanul 1881. évi decz. hó 5-én történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapitva.

Sorsjegyek kaphatók: a lottoigazgatóságnál Budapesten (Pest, fővámház, félemelet); valamennyi lotto-, só- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál és minden városban és nevezetesebb helységben felállitott egyéb sorsjegyáruló közegekn91.

A kir. lottóigazgatóság. Budapesten, 1881. évi október hó 23-án.

FREYSEYSEN ÁDÁM,

m. kir. p. ü. min. osztálytanácsos és lottóigazgató.

445. (Utánnyomás nem dijaztatik.) 2—6

Főnyeremény

400,000 birod. márka aranyban

a szerencsésebb esetben; a legnagyobb nyereménye a pénzsorsjáték-nak, mely Hamburg várossa által jóváhagyva, biztosittatik. Ezen sorsjáték 100,000 sorsjegygyel bir, a melyből a hivatalos huzási tervezet szerint 50,800 biztosan és nyereménynyel tog kihuzatni. A fennebbi főnyereményen a 400.000 birod. márkán kivül még a következő nyeremények lesznek:

1	250.000	birod. márka	23	10.000	birod. márka
1	150.000	bm.	3	8.000	bm.
1	100.000	bm.	3	6.000	bm.
1	60.000	bm.	55	5.000	bm.
1	50.000	bm.	5	4.000	bm.
2	40.000	bm.	109	3.000	bm.
3	30.000	bm.	212	2.000	bm.
1	25.000	bm.	10	1.500	bm.
4	20.000	bm.	2	1.200	bm.
7	15.000	bm.	533	1.000	bm.
1	12.000	bm.	1074	500	bm.

továbbá 48.749 nyeremény á 300, 200, 150 és a többi

9 millió 140.340 birod. márka aranyban.

Mind ezen 50.800 nyeremények 7 huzás alatt az eredeti sorsjegytulajdonosoknak kifizetésül jutand.

Az alantirt ház, mely a kormány által egyenesen bizatott meg ez eredeti sorsjegyek eladásával küld eredeti sorsjegyeket a legtávolabbi helyekre is az összegnek készpénzben, vagy levélbélyegekben való beküldése mellett, a legegyszerübb és legjobb azonban, ha az összeg egy ottani bank által vagy ajánlott levélben, vagy pedig postautalványnyal küldetik.

A huzási tervezet szerint a sorsjegyek ára hivatalosan következőleg állapittatott meg:

6 márka = 3 frt 50 kr. o. é. egy egész eredeti sorsjegy
3 márka = 1 frt 75 kr. o. é. egy fél eredeti sorsjegy
$1\frac{1}{2}$ márka = 88 kr. o. é. egy negyed eredeti sorsjegy.

Az összeg beküldése után az I-ső osztály összes huzásaira megküldöm a kivánt eredeti sorsjegyet (többet is) a hivatalos nyeremény lajstrommal együtt. Az I. osztály huzásának bezárásával a felek, felszólitás nélkül kapni fogják a II. oszt. huzásaihoz a sorsjegyeket, melynél fogva az összes 7 huzásnál részt vehetnek. Minden megrendelt sorsjegy mellé mellékelem dijmentesen a hivatalos huzási programmot az összes 7 huzásra, valamint minden résztvevőnek az egyes huzások alkalmával a huzási lajstromot is megküldöm. Minden nyeremény pontosan kifizettetik, nagyobb nyeremények a nyerőnek lakhelyén is kéz besithető. A kormány kezeskedik a nyeremények pontos kifizetéséről a huzások pedig nyilvánosan a kormány, követek és jegyzők jelenlétében történik.

A legujabb időben szerencsés leheték a következő 3 nyereményt n. m. **254.000, 183.000** és **182.400** márkát és több nyereményt is ottani tisztelt vevőimnek kifizethetni, ez okból gyüjtődémet, mint a legszerencsésebbet, a legjobban ajánlhatóm.

Miudazok, kik még az első huzásban is részt óhajtanak venni, megrendelésöket hamar, de legalább

november hó 5-ig f. év

hozzám beküldeni sziveskedjenek.

Kérem tehát az eredeti sorsjegyek elárusitásával a hamburgi kormány által megbizott házhoz fordulni

Hamburgban, J. DAMMANN,

Etablirt 1881.

A VILÁG ELSŐ ÉS LEGNAGYOBB VARRÓGÉPGYÁRA:

THE SINGER MANUFACTURING Co

NEW-YORKI

varrógépei rendkivüli munkaképességük, jóságuk s tartósságuk miatt az összes varrógépek közt, mint a legkitünöbbeknek bizonyultak be, mi nemcsak több mint három millió vevő és érdek nélküli szakértők által ismertetett el, hanem még több mint kétszáz legmagasbb érdemdij, de kiválóan az évről-évre növekedő forgalom által bizonyittatik,

mely egyedül az utolsó évben 538,609 varrógépre, tehát minden üzletnapban több mint 1700 darabra emelkedett.

Ezen tények hangosabban szólnak bármily ajánlásnál, s legjobb bizonyitékul szolgálnak az eredeti Singer varrógépek felülmulhatlanságáról.

Csak ugy valódi, ha a gép a bejegyzett védjegyen kivül, a karján a teljes czéget: „The Singer Manufacturing Co.“ viseli és alant látható „Neidlinger G.“ aláirásommal ellátott jótállási okmány (Certificate) mellékeltetett. (127) 28—52

NEIDLINGER G. Kolozsvár, 5 — belközép-utcza — 5 szám.

The Singer Manufact. Co. NEW-YORK.

THE SINGER MFG. CO. N. Y. TRADE MARK

Fol..... N°.....

CERTIFICATE.

Chieff Ofice New-York, 34 Union Square.

We, the Undersigned, Singer Manufacturing Co. do hereby certify, that the accompanying Sewing Machine bearing above Number, is constructed in our Manufactory and shipped to our General Agent for Russia, the North and Middle of Europe, Mr. G. Neidlinger, Hamburg.

We further state, that our Machines can only be had in Russia, the North and Middle of Europe through Mr. G. Neidlinger or the Agents appointed by him.

The Singer Manufacturing Co., New-York.

General-Agent for Russia, the North and Middle of Europe.

G. NEIDLINGER, **EDWARD CLARK**, Presidant.

The Singer Manufact. Co. NEW-YORK.

Philadelphiai nemzetközi kiállitás bizottsági birálata:

Egy kiváló minőségü családi, varrógép melyben a legtöbb czélirányos gépészeti találmány van összpontositva; mely találmányok a különböző részeknek pontos járás kölcsönöz; szerkezeti egyszerüség; kiviteli szilárdság s a munkák kitünősége s az egész együttes tökéletessége.

GASKORN A. T. vezérigazgató. HAWLEY J. R. elnök. ASCHER MAYER titkár.

Az észak-amerikai egyesült államok százas bizottsága.

Gyár, Bécsben III., Erdbergerstrasse 23—27.

R. DITMAR WIEN

Gyári je gy.

R. Ditmar Bécsben

cs. kir. orsz. szab.

Lámpa-gyár.

Raktár: Bécs, Prága, Lemb.

Budapest, Berlin, Mailand.

Petroleum-Lámpák

csak a legjobb rendszerü, legszolidabb kivitelü.

Ditmar R. lámpagyári raktára Budapesten. Jóseftér.

(423) 4—10

Gyár Varsóban Czég: Varsói Lámpa-gyár R. Dittmár. Chlodna 41.

Meghivás

a Hamburg városa áital garántirozott nagy pénzsorsolás nyeremény esélyeiben való **részvételre**, melynélfogva

9 millió 140.340 márka

kevés hónapok letelte alatt **biztosan** nyeretni fognak.

Az uj 7 osztályba sorozott sorsjátékterv 100.000 sorsjegy, e között 50.800 nyerő sorjegy van és pedig főnyeremény

400.000 márka

részletesen pedig:

1 nyeremény	250000 márk	3 nyeremény	8000 márk
1 nyeremény	150.000 márk	3 nyeremény	6000 márk
1 nyeremény	100.000 márk	55 nyeremény	5000 márk
1 nyeremény	60 000 márk	5 nyeremény	4000 márk
1 nyeremény	50.000 márk	109 nyeremény	3000 márk
2 nyeremény	40.000 márk	212 nyeremény	2000 márk
3 nyeremény	30.000 márk	10 nyeremény	1500 márk
1 nyeremény	25.000 márk	2 nyeremény	1200 márk
4 nyeremény	20,000 márk	533 nyeremény	1000 márk
7 nyeremény	15.000 márk	1074 nyeremény	500 márk
1 nyeremény	12.000 márk	100 nyeremény	300 márk
23 nyeremény	10.000 márk	29.115 nyeremény	138 márk

A huzások tervszerüen hivatalosan vannak megállapitva, és a legközelebbi huzáshoz

egy egész eredeti sorsjegy ára 6 márk vagy $3\frac{1}{2}$ o. é. frt.
egy fél „ „ „ 3 márk vagy $1\frac{3}{4}$ o. é. frt.
egy negyed „ „ „ $1\frac{1}{2}$ márk vagy 90 kr.

Ezen az állam által gárantirozott eredeti sorsjegyek a pénz egyenes avagy postautalványyali beküldése mellett, általam a legtávolabbi vidékre is bérmentve megküldetik. Kissebb összegek levél bélyegekben is beküldethetnek.

A Steindecker bankház rövid idő alatt nagy nyereményeket u. m. 125,000. 80,000, és több 30 ezer, 20 ezer, 10 ezer stb. fizetett ki érdekelt feleinek ezáltal számos családot szerencsés állapothoz juttatott.

A betétek a nyeremény- esélyeihez viszonyitva, jelentéktelenek, és a szerencse megkisérlése ajánlható

Minden résztvevő a megrendelésnél a hivatalos tervezetet is megkapja, a melyből ugy a nyeremények beosztása illetve osztályai, valamint a betétek is látbatók: huzás után pedig a hivatalos nyeremények lajstroma is megküldetnek.

A nyeremények kifizetése gyorsan az állam garantiája mellett egyenes megküldéssel történik, azonban az érdekeltek kivánatára az Osztrák birodalom számos helyein összeköttetéseimnél fogva, — is megtörténhetik.

Megbizásukat kérem haladéktalanul bizalomteljesen és mindenesetre még

f. év november hó 15-ig

Steindecker József,

régi ösmert czég bank és váltóüzletéhez Hamburgba küldeni,

U. J. A Steindecker József ház mindenütt solid és reel nek ismertetvén — egyáltalában szem szorul reklamokra; miért is azok elmaradván a t. közönség figyelme a körülményre felhivatik. (452) 1—3

Nincs több fogfájás!

1000 forintot

fizetünk annak, a ki a Goldmann

Császár-fogviz

használata után valamikor ujból fogfájdalmat kap. Ez az egyedüli szer, a mely lyel szép fehér és egészséges fogakat a legkésőbb öreg korig fenntartani lehet

S. GOLDMANN et COMP.

Breslau, Suhbrücke 36.

Főraktár Osztrák-Magyarország részére **Russ Károly utódainál** (Ant. J. Czerny) Bécs, I. Wallfischgasse 3.

KOLOZSVÁRTT egyedül valódi minőségben **Dr. Hincz György** gyógyszerésznél.

Köszönet nyilvánitás.

Midőn önnek ezennel az ön Császár-fogvizeért leghálásabb köszönetemet nyilvánitanám, engedje meg nekem, hogy önnel közölhessem, miszerint az ön Császár-fogvize nekem és családomnak a legelőnyösebb szolgálatot tette, a menynyiben a borkő eltávolitását és a a fogak ép fenntartását eszközölte.

Kiváló tisztelettel

(339) 7—12 **Georg Maluga,**

csász. orosz állami tanácsos.

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

400,000 márk

főnyereményre kedvező alkalmat nyujt az állam által helybenhagyott és **biztositott legujabbi nagymérvü sorsjáték**

Ezen legujabb terv szerint berendezett sorsjáték azon előnynyel bir, hogy nehány hó alatt 7 huzásra 50,800 nyereménynek biztos kihuzása történik, melyek közt 400,000 márk főnyeremény. Azon kivül még a következő nyeremények vannak u.m.:

1 nyeremény	250,000	márk	1 nyeremény	12,000	márk.
1 „	150,000	„	23 „	10,000	„
1 „	100,000	„	3 „	8,000	„
1 „	60,000	„	55 „	5,000	„
1 „	50,000	„	109 „	3,000	„
2 „	40,000	„	212 „	2,000	„
3 „	30,000	„	533 „	1,000	„
1 „	25,000	„	1074 „	500	„
4 „	20,000	„	29,115 „	138	„
7 „	15,000	„			

A huzások tervszerint hivatalosan állapittatnak meg.

Az első és legközelebbi az államtól biztositott pénzsorsoláshoz való sorsjegyek ára:

1 eredeti egész sorsjegy 6 márk vagyis $3\frac{1}{2}$ o. ért. frt.
1 „ fél „ 3 „ „ $1\frac{3}{4}$ o. ért. frt.
1 „ $\frac{1}{5}$ „ $1\frac{1}{2}$ „ „ 90 kr.

A megrendelések posta utján beküldendő összegekre a legnagyobb pontossággal teljesittetnek és az ország czimerével ellátott sorsjegyek az illetőknek beküldetnek.

A megrendelésekhez szükségelt játéktervet dij nélkül küldjük, a melyben a nyeremények beosztása és osztályozása, valamint az illető befizetések láthatók, azonfölül a nyeremények jegyzéke minden huzásról az érdekelt feleknek haladéktalanul megküldetik.

A nyeremények kifizetése állambiztositék mellett pontosan történik, azonban a Magyarország minden nagyobb városában létező összeköttetéseinknél fogva a felek kivánságára egyenesen kézhez fizettetik.

Gyüjtődénk mindeddig különös szerencsének örvendett, és már számtalanszor nagy nyereményeket fizetünk ki érdekelt feleinknek, u. m.: **250,000, 225,000, 150,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000** stb.

A szilárd alapokra fektetett vállalatnál mindenütt bizva számithatunk élénk részvételre, ennélfogva kérjük, hogy a megrendeléseket annál könnyebben teljesithessük, azokat mielőbb, mindenesetre pedig még folyó év november 15 ike előtt beküldeni sziveskedjenek

KAUFMANN & SIMON

bank- és váltóüzlete Hamburgban.

U. I. Az ezáltal bennünk helyezett bizalmat köszönettel vesszük, s a midőn ezen uj sorsolás kezdetével szives részvételre felkérnők, továbbra is iparkodni el nem mulasztandjuk pontos és reelle szolgálatunk által tisztelt érdekeltjeink teljes megelégedését kiérdemelni. (433) 4—6

Nyomatott a „KELET“ nyomdájában Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.